

SENIORENBELEIDSPLAN
2020 – 2025
Gemeente Diest

INHOUDSTAFEL

Inleiding.....	3
Uitgangspunt.....	3
Kader	4
IN CIJFERS	5
1. Ouderen in Diest	5
65-plussers die alleenwonend zijn.....	8
Senioren met een buitenlandse nationaliteit	11
2. Personen met een zorgbehoefte of handicap	13
3. Welvaart en Armoede.....	15
DOMEINEN	17
1. ZORGZAAM LEVEN	17
Doelstelling.....	17
Omgevingsanalyse	17
Actieplan	18
2. VERVOER & MOBILITEIT	20
Doelstelling.....	20
Omgevingsanalyse	20
Actieplan	21
3. COMMUNICATIE & DIENSTVERLENING.....	23
Doelstelling.....	23
Omgevingsanalyse	23
Actieplan	24
4. MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE	25
Doelstelling.....	25
Omgevingsanalyse	25
Actieplan	25
5. CULTUUR, VRIJE TIJD & PARTICIPATIE	26
Doelstelling.....	26
Omgevingsanalyse	26
Actieplan	26

Inleiding

In Diest is 22% ouder dan 65, en over vijftien jaar zal dit stijgen tot 27%. Het is duidelijk dat senioren een belangrijk deel van onze bevolking zijn. Dit bestuur kiest er voor om haar seniorenbeleid vorm te geven. Deze stad geeft ruimte aan ouderen, ondersteunt hen waar nodig, en weet hun talenten te waarderen. Diest wil een leeftijdsvriendelijke stad zijn.

In de komende vijf jaren zet Diest in op vijf belangrijke thema's voor ouderen: zorgzaam leven, vervoer en mobiliteit, cultuur en vrije tijd, maatschappelijke participatie, en communicatie en dienstverlening.

Om onze prioriteiten te stellen hebben wij onze oren te luisteren gelegd bij de Diestse senioren, en in het bijzonder de Seniorenraad. Die samenwerking willen we de komende jaren verder laten groeien.

Dit beleidsplan drukt onze ambitie uit, stap voor stap in concrete acties, met als doel van Diest een participatieve en leeftijdsvriendelijke stad te maken.

Uitgangspunt

Diest wil een leeftijdsvriendelijke stad zijn. We zetten in op het ontwikkelen van expertise en methodieken om de levenskwaliteit van senioren te verbeteren waar nodig.

Diest werkt aan sterke en solidaire buurten en biedt ondersteuning bij de ontmoeting van burgers, met bijzondere aandacht voor eenzaamheid bij ouderen en het creëren van een gebruiksvriendelijke, veilige en comfortabele leefomgeving.

Kader

Zoals in heel Vlaanderen toont ook de bevolkingspiramide in Diest aan dat de vergrijzing sterk toeneemt. De groep 65-plussers bedraagt ondertussen 22% van de bevolkingsaantal in Diest en ook dit aantal zal de komende jaren toenemen. De grote groep senioren kunnen een actieve rol spelen om van onze stad een participatieve en leeftijdsvriendelijke stad te maken. Diest wil een leeftijdsvriendelijke stad zijn waar iedereen ongeacht leeftijd, handicap of afkomst zich welkom voelt.

Diest wil zich met al zijn diensten en organisaties inzetten om werk te maken rond het verder ondersteunen van ouderen die zich in een kwetsbare positie bevinden. Het lokaal beleid rond ouderen vertrekt vanuit de kracht en de dynamiek van de doelgroep. Hun betrokkenheid bij het bestuur en hun eigen buurt staat centraal, van inspraak tot activiteiten ter ondersteuning van het vele vrijwilligerswerk en mantelzorg. Belangrijke instrumenten hiervoor is de Seniorenraad: zij zijn een bevoorrechte gesprekspartner voor het lokale bestuur en zetten mee de krachtlijnen uit van het gemeentelijk ouderenbeleid.

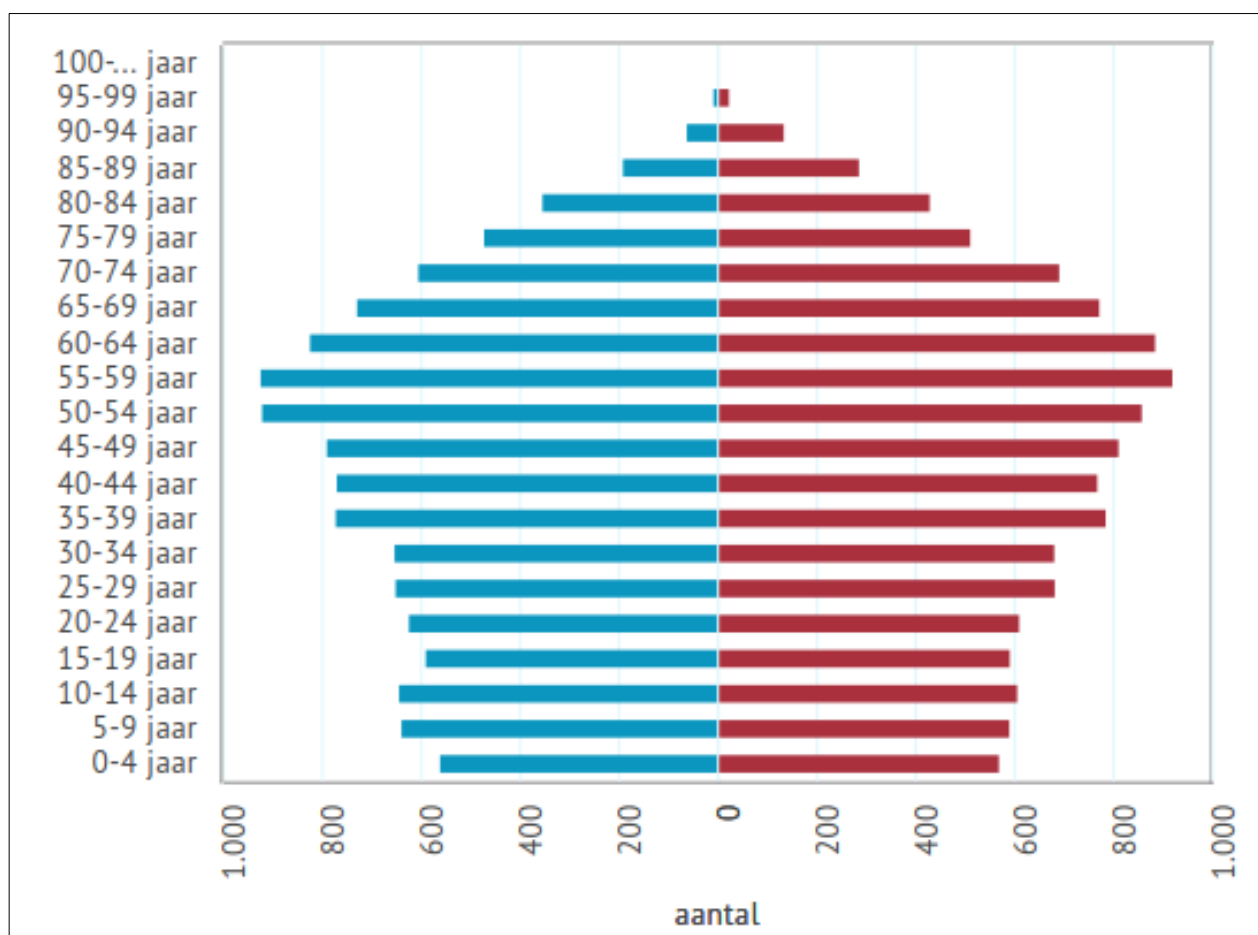
Diest is een inclusieve gemeente, waarbij het beleid zich richt op alle inwoners. Door specifiek te focussen op de behoeften van ouderen garandeert Diest dat haar dienstverlening open staat voor iedereen. Vanuit dialoog en overleg met alle betrokken diensten en organisaties kunnen wij zorgen dat ons stad een leeftijdsvriendelijke stad wordt.

IN CIJFERS

Hoe zit met het aantal ouderen in Diest? Op basis van de cijfers van de Vlaamse overheid (provinciesincijfers.be) presenteren we hier een overzicht.

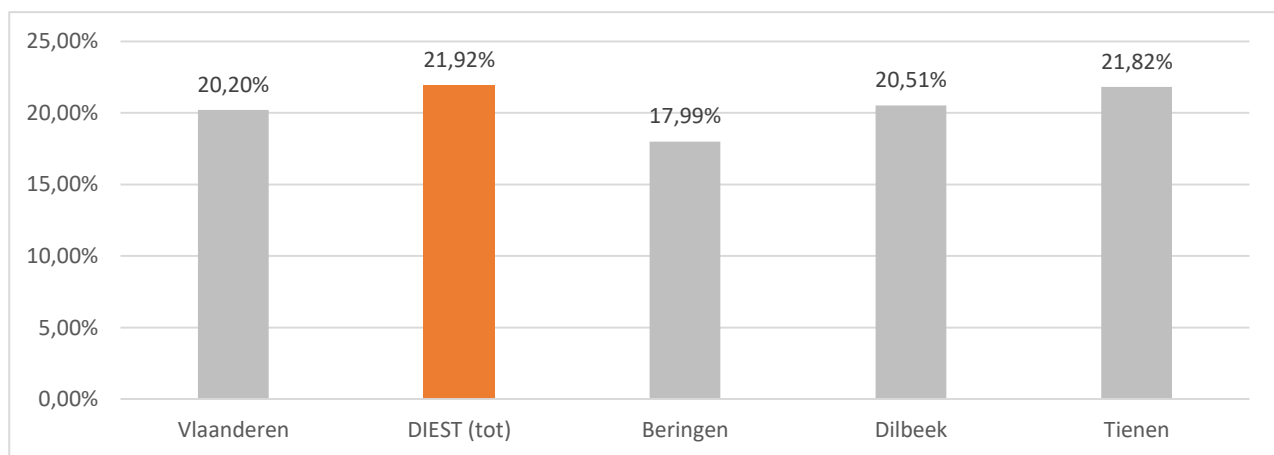
1. Ouderen in Diest

De bevolkingspiramide van Diest toont het aantal inwoners (man/vrouw) per leeftijdsgroep van 5 jaar. Hier zien we al het relatieve belang van de groep ouderen in Diest. In Diest is 21.92% van de bevolking ouder 65 jaar of ouder, wat dicht aanleunt tegen het Vlaamse gemiddelde van 20.20%.

Uit de omgevingsanalyse van de Stad Diest leren we dat Diest een gemiddeld aandeel 65+'ers kent, maar dat het aandeel ouderen relatief snel groeit (27,8% meer in 2017 t.o.v. 2005), waarbij bovendien meer ouderen zich in het centrum vestigen, om dicht bij de voorzieningen te zijn en een verblijf in een WZC uit te stellen¹. Als we Diest vergelijken met gemeenten die tot dezelfde Belfius-cluster behoren (cluster 'Concentratie van Economische Activiteit', subclusters V9 tem V12) dan zien we dat Diest een lichtjes hoger percentage van 65-plussers heeft in vergelijking met deze gemeenten (Beringen, Dilbeek, Tienen). Beringen heeft duidelijk een kleiner aandeel 65-plussers (17,99%). De figuur hieronder toont deze verschillen.

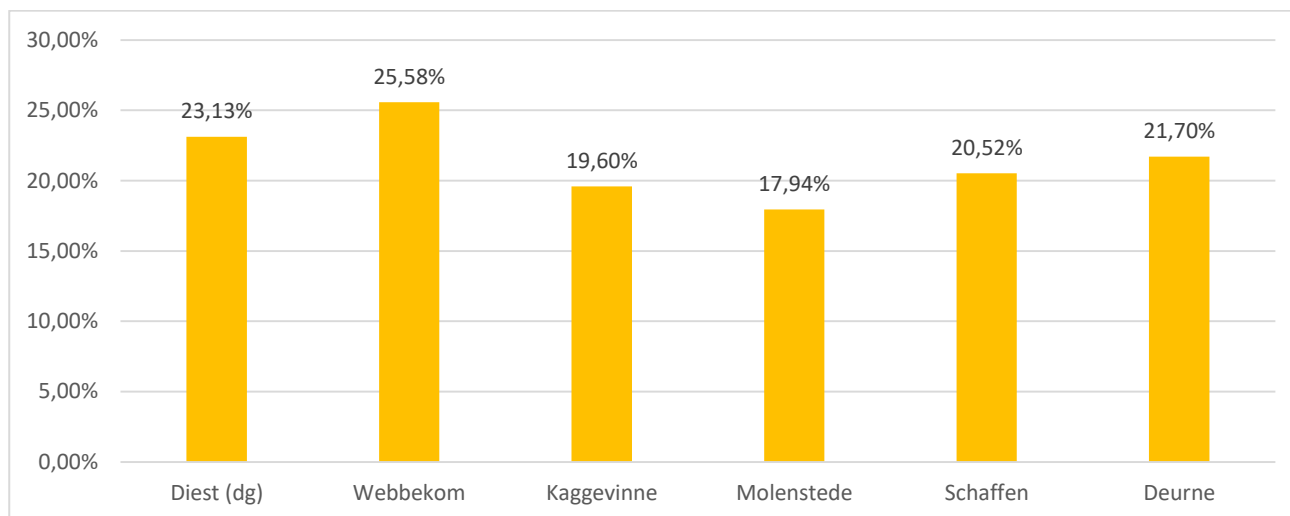
Aandeel 65-plussers in bevolking

Binnen de verschillende deelgemeenten van Diest, zien we dat deelgemeente Diest het hoogste aantal 65-plussers heeft, gevolgd door Schaffen, Webbekom, Molenstede, Kaggevinne en Deurne. Als we kijken naar de relatieve percentages t.a.v. de bevolkingsaantallen per deelgemeente zien we dat Webbekom het grootste relatief aandeel 65-plussers heeft (25,58%), gevolgd door Diest (23,13%) en Deurne (21,70%). Molenstede heeft het laagste aandeel 65-plussers (17,94%).

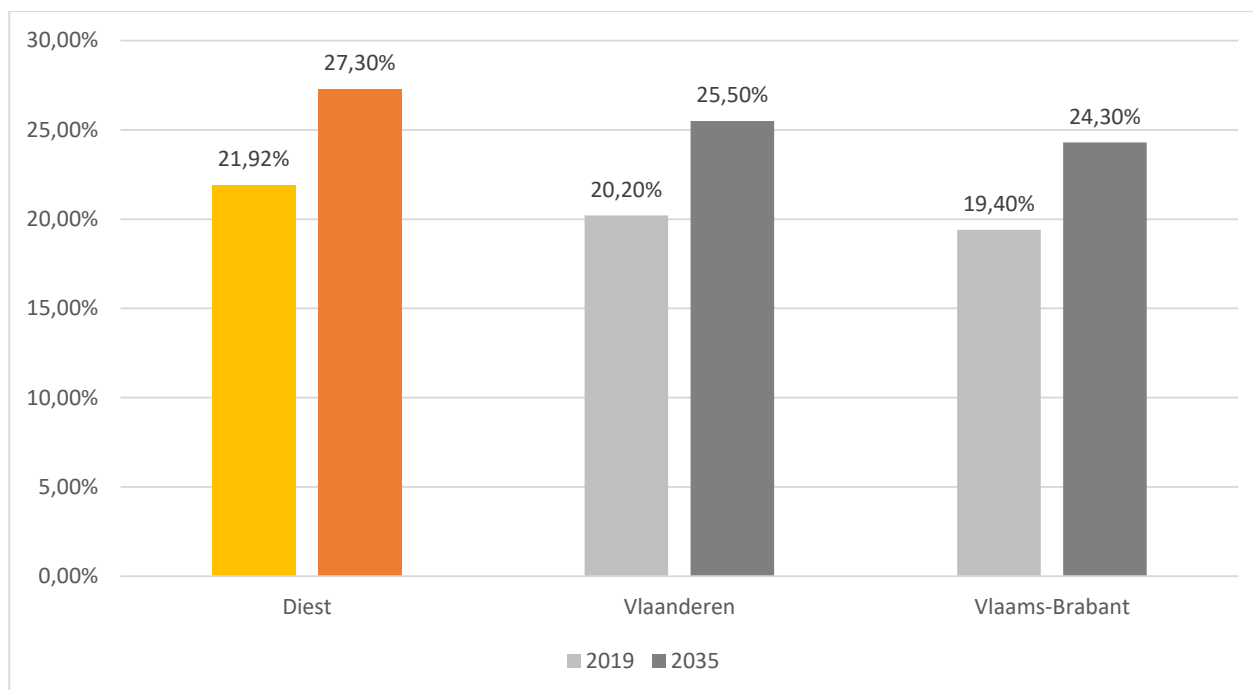
¹ Omgevingsanalyse Diest (2018), <https://www.diest.be/beleidsrapporten-stad-diest>

Aandeel 65-plussers per deelgemeente

Kijken we naar de prognose van de bevolkingsgroei, zien we dat er voor Diest verwacht wordt dat de groep 65-plussers tegen 2035 al 27.30% van de bevolking uitmaakt. Het Vlaamse gemiddelde zou toenemen van 20.20% in 2019 tot 25.50% in 2035.

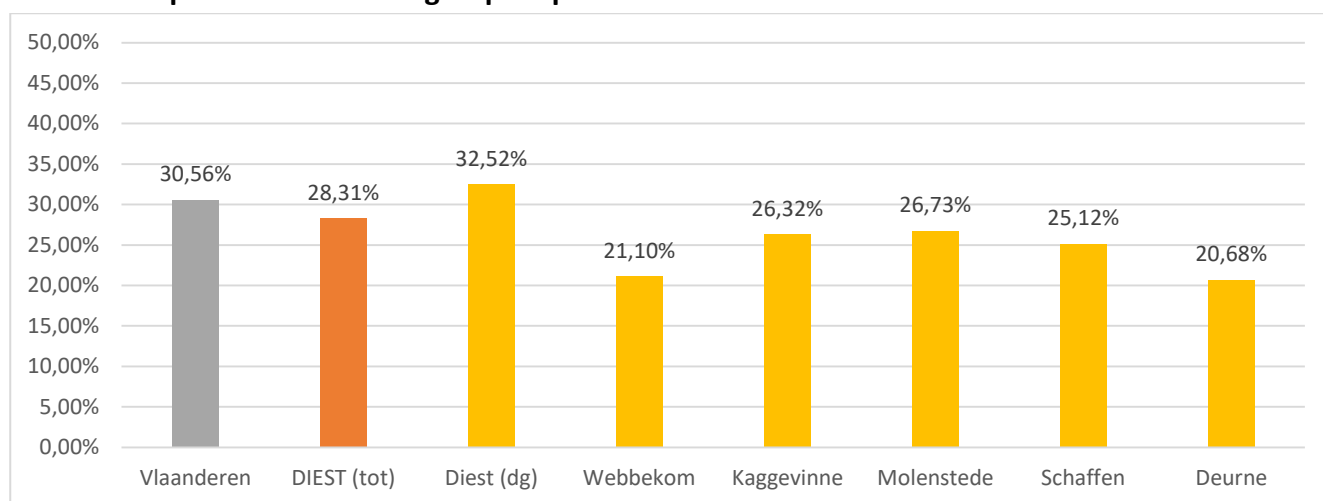
Evolutie 65-plussers (% bevolking) van 2019 tot 2035

Binnen de groep 65-plussers is de bevolking van 80 jaar of ouder een bijzondere doelgroep. Dit is de groep met een hogere zorgbehoefte. Op het totaal aantal inwoners gaat het om 6.20% 80-plussers voor Diest.

Het aandeel 80-plussers binnen de groep 65-plussers (28.31%) ligt net onder het Vlaamse gemiddelde (30.56%). Binnen de verschillende deelgemeenten van Diest ligt het aandeel 80-plussers binnen de groep ouderen het hoogste in de deelgemeente Diest (32.52%), gevolgd door Molenstede (26.73%) en Kaggevinne (26.32%). Het laagste aandeel vinden we in Deurne (20.68%). De prognose is dat het aandeel van de groep 80-plusser binnen de bevolking van Diest zal toenemen tot 8.4% in 2035, wat weer dicht aanleunt bij de verwachtingen voor het Vlaamse gewest (8.2%).

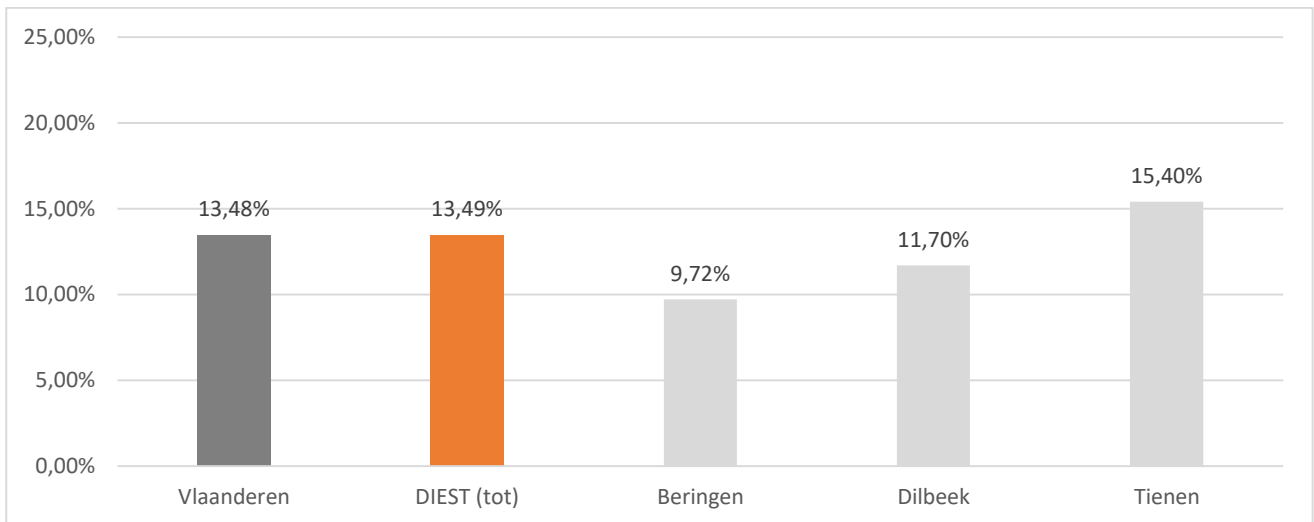
Aandeel 80-plussers binnen de groep 65-plussers

65-plussers die alleenwonend zijn

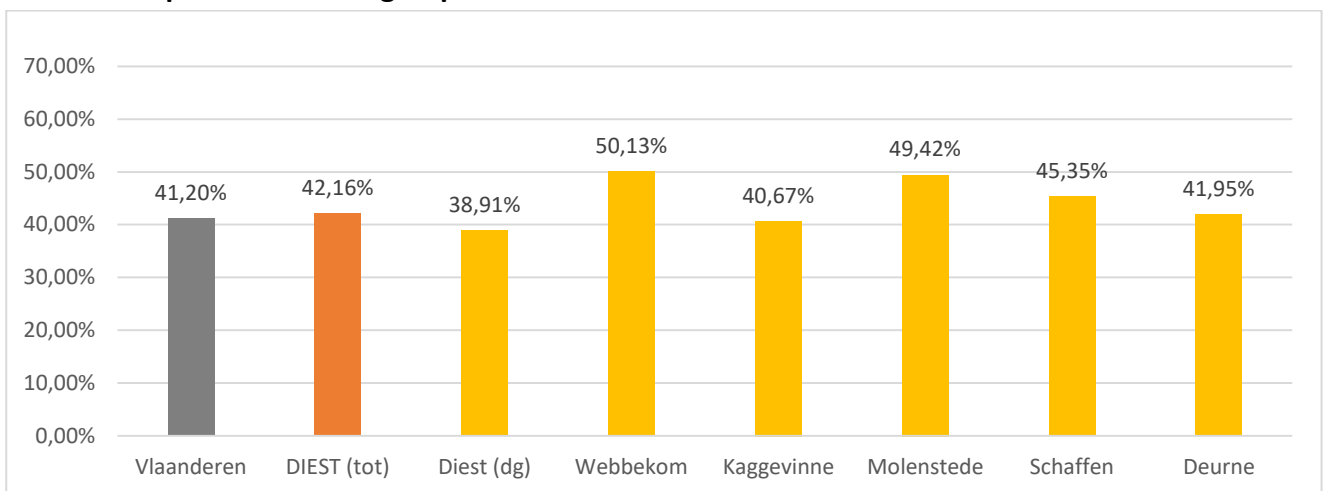
In Diest is 13.49% van de bevolking geregistreerd als alleenwonend, wat ongeveer gelijk is aan het Vlaamse gemiddelde (13.48%). In vergelijkbare gemeenten zien we dat Beringen (9.72%) en Dilbeek (11.70%) lagere percentages alleenwonenden kennen, terwijl Tienen een hogere percentage heeft (15.40%).

Alleenstaanden in Diest (volwassenen)

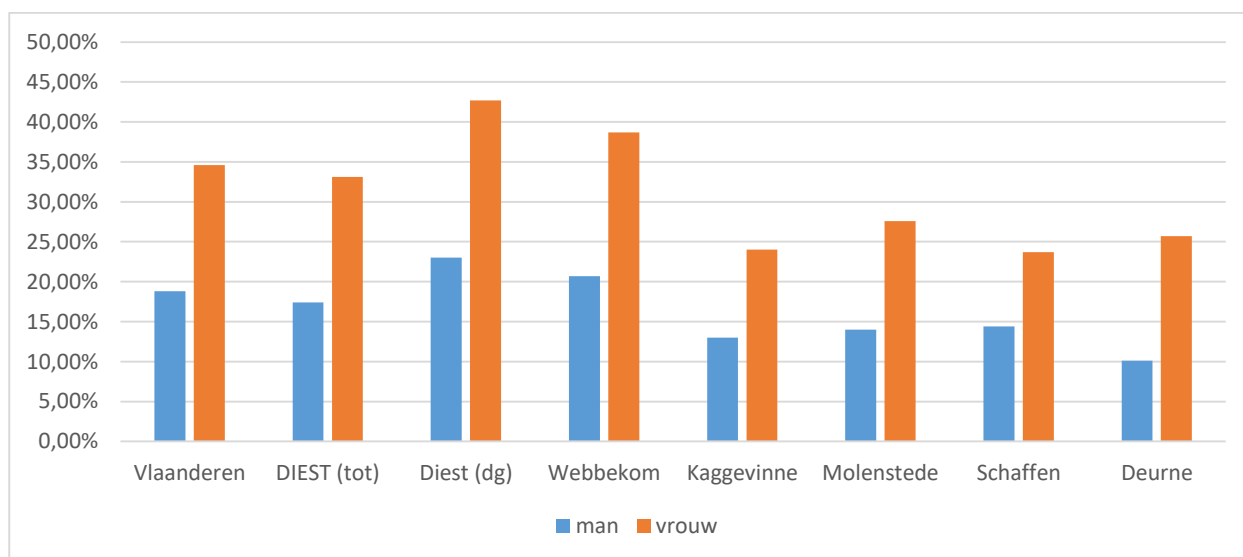
Binnen deze groep alleenwonenden is het aandeel 65-plussers aanzienlijk. Voor Diest bedraagt dit 42.16%, wat weer dicht bij het Vlaamse gemiddelde ligt (41.20%). Voor de deelgemeenten ligt het aandeel 65-plussers binnen de groep alleenwonenden het hoogste in Webbekom (50.13%) en Molenstede (49.42%).

Aandeel 65-plussers binnen groep alleenwonenden

Van de 65-plussers in Diest is ongeveer een kwart (25.9%) geregistreerd als alleenwonende, maar het verschil tussen mannen en vrouwen is heel groot. Ongeveer 18% van mannen (65+) is alleenwonend, tegenover 33% bij de vrouwen (65%). Deze cijfers zijn ongeveer gelijk met Vlaamse gemiddelde. In de figuur hieronder geven we ook de cijfers voor de deelgemeenten.

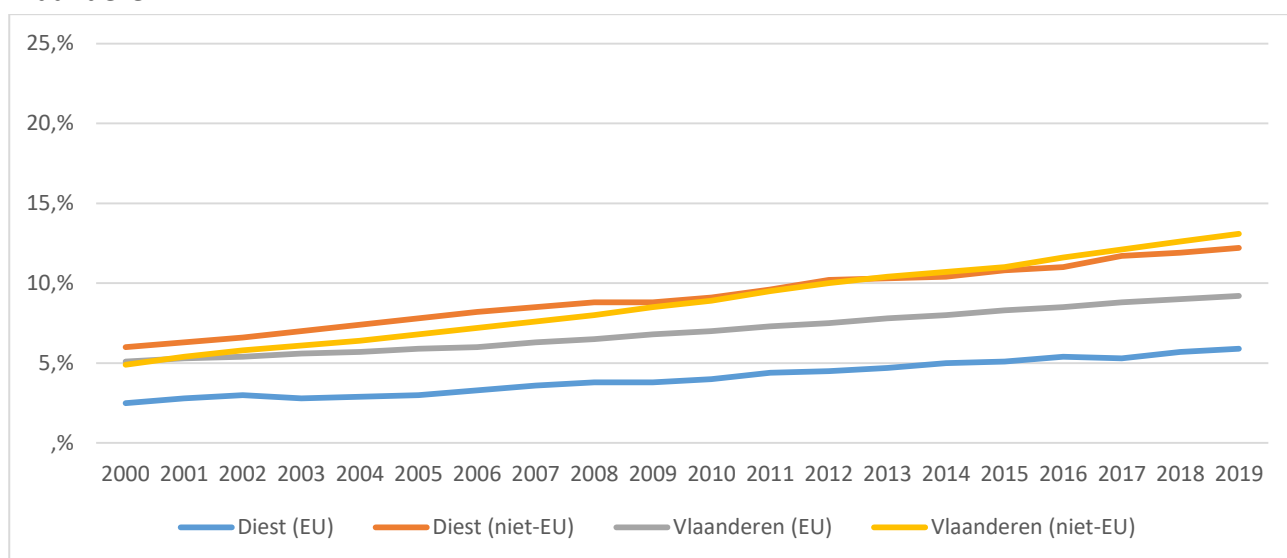
Aandeel alleenstaanden man/vrouw binnen groep 65-plussers

Senioren met een buitenlandse nationaliteit

Het inschatten van het aandeel van de bevolking met een migratieachtergrond is altijd een moeilijke inschatting. We werken hier op basis van de registratie van de bevolking waarbij gekeken wordt naar 'buitenlandse herkomst'². We geven eerst de algemene evolutie weer voor Diest ten aanzien van het Vlaamse gemiddelde, van het jaar 2000 tot en met 2019. Hier zien we dat op deze twintig jaar het aandeel van personen met buitenlandse herkomst is toegenomen van 10.1% van de bevolking (in 2000) tot 22.3% (in 2019).

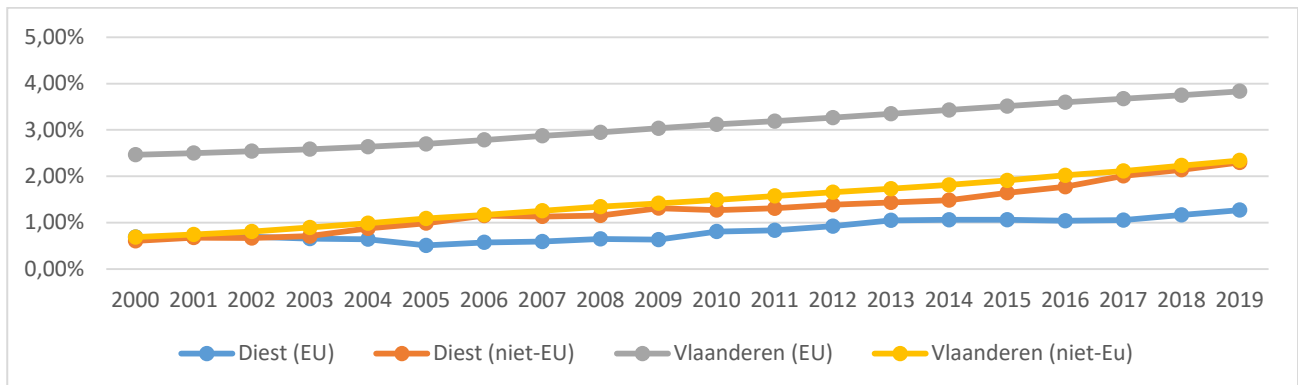
Evolutie van het aandeel inwoners van buitenlandse herkomst (EU en niet EU) in Diest en Vlaanderen

Binnen de groep van 65-plussers zien we dan ook een toename van het aantal personen met een buitenlandse herkomst, al blijft het uiteraard wel zo dat veruit de grootste groep binnen de ouderen (65+) de Belgische nationaliteit (96.6%) heeft. Kijken we ook hier naar de evolutie van 2000 tot nu, dan zien we een toename binnen de groep 65-plussers met een niet-Belgische EU-nationaliteit van 0.69% (in 2000) tot 1.27% (in 2019). In absolute aantallen gaat het om heel kleine cijfers (25 personen in 2000, 67 personen in 2019). Kijken we naar de groep met een niet-EU nationaliteit, dan zien we dat deze stijgt van 0.61% in 2000 naar 2.30% in 2019. Ook hier met kleine absolute aantallen (22 in 2000, 121 in 2019).

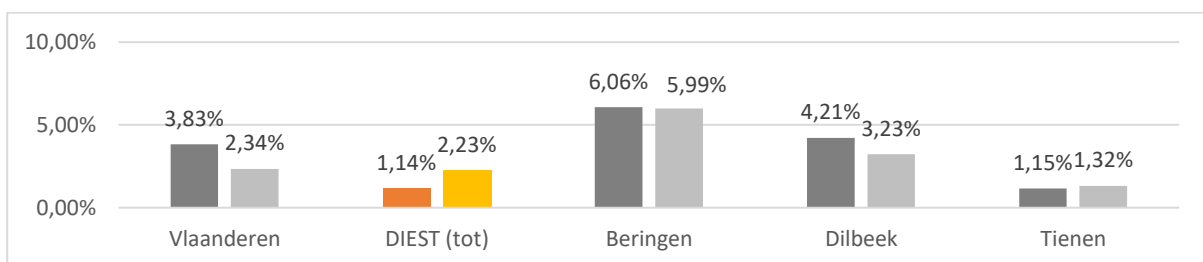
² Voor de bepaling van 'buitenlandse herkomst' hanteert provincie.in.cijfers de definitie van het integratiedecreet: "personen die legaal en langdurig in België verblijven en die bij hun geboorte niet de Belgische nationaliteit bezaten of van wie minstens één van de ouders bij geboorte niet de Belgische nationaliteit bezat, in het bijzonder diegenen die zich in een vaststelbare achterstandpositie bevinden".

Evolutie van het aandeel 65-plussers met een buitenlandse herkomst in Diest en Vlaanderen.

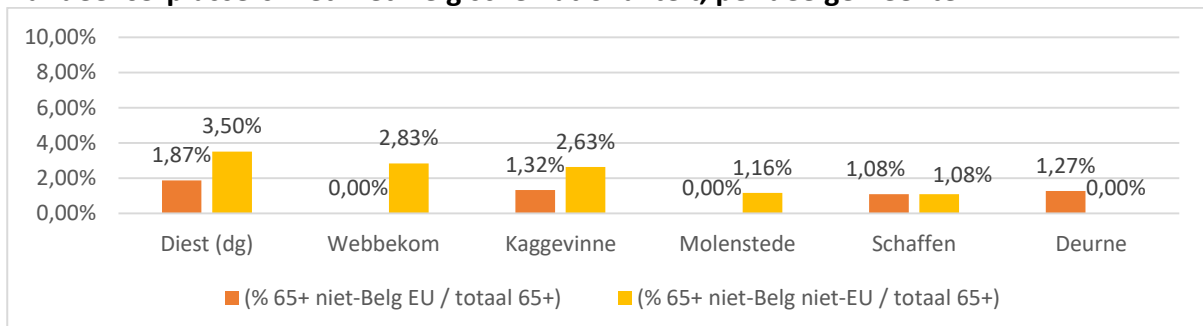

De relatieve percentages liggen ook lager dan het Vlaamse gemiddelde, en lager dan vergelijkbare gemeenten als Dilbeek en Beringen. In Tienen vinden we soortgelijke cijfers als Diest (al is groep niet-EU 65-plussers nog iets kleiner dan in Diest). Kijken we naar de deelgemeenten, dan zien we dat de deelgemeente Diest het hoogste aandeel niet-EU'ers kent binnen de groep 65-plussers (3.50%), gevolgd door Webbekom (2.83%) en Kaggevinne (2.63%). Bij de groep EU'ers binnen de 65-plussers, is het ook de deelgemeente Diest die het hoogste percentage kent (1.87%), gevolgd door Kaggevinne (1.32%) en Deurne (1.27%). Opvallend is de afwezigheid van 65-plussers met niet-Belgische EU-nationaliteit in Webbekom en Molenstede. Deurne kent dan weer geen 65-plussers met een niet-EU nationaliteit.

Vergelijking niet-Belgische nationaliteit 65-plussers (EU donker, niet-EU licht)

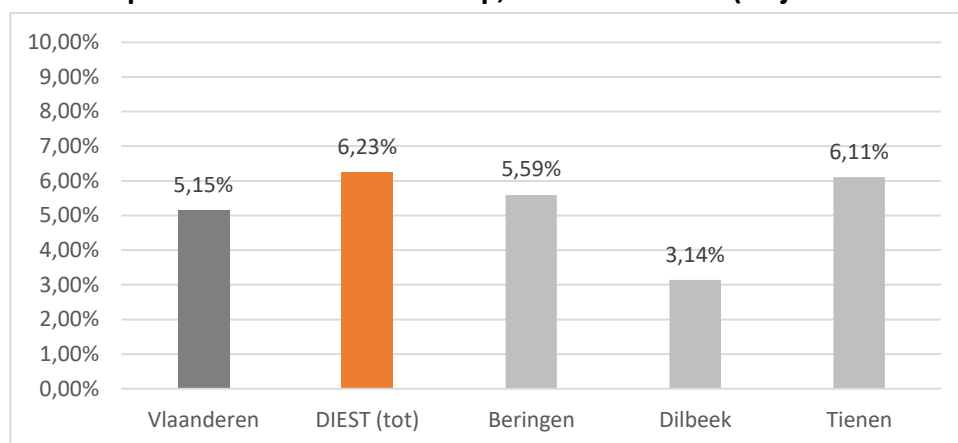
Aandeel 65-plussers met niet-Belgische nationaliteit, per deelgemeente

2. Personen met een zorgbehoefte of handicap

Om het aantal personen met een handicap weer te geven, gaan we uit van de erkenning door DG (Directie-Generaal Personen met een Handicap). Deze cijfers kunnen we niet weergeven op het niveau van de deelgemeenten. We maken hier de vergelijking tussen Diest en het gemiddelde voor het Vlaamse Gewest, en vergelijkbare gemeenten (volgens de Belfius-cluster).

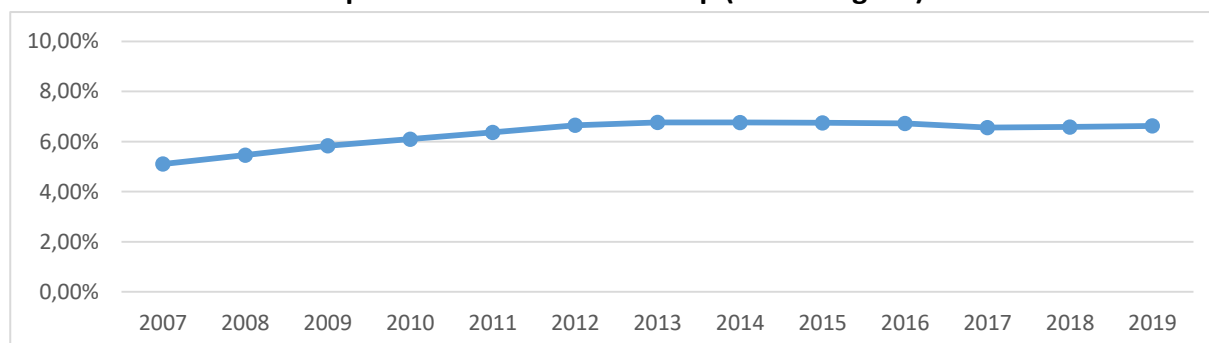
Aandeel personen met een handicap, erkend door DG (18 jaar en ouder) op totale bevolking

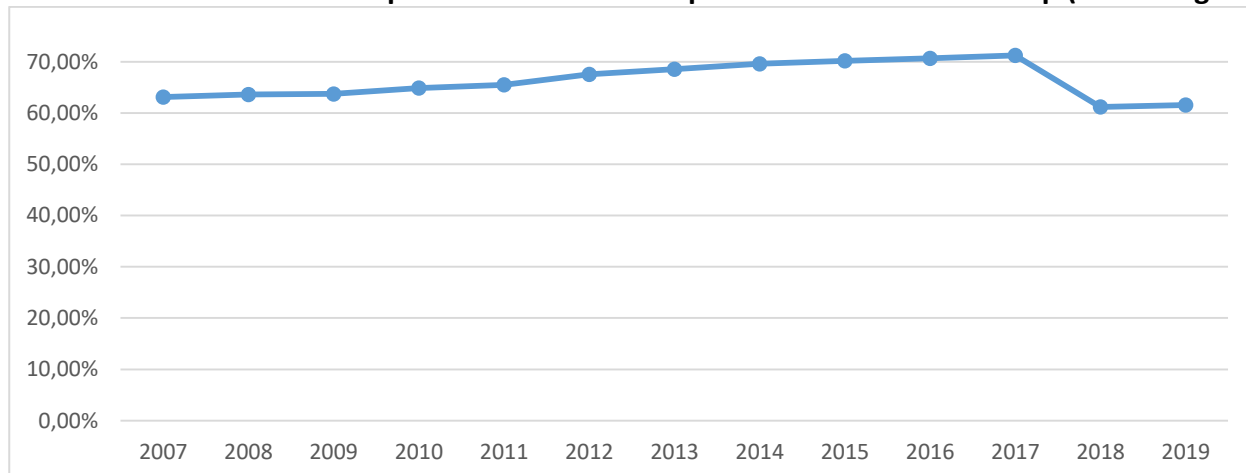
Diest telt 1495 personen met een handicap, wat neerkomt op 6,23% van de bevolking. Sinds 2007 is deze groep in Diest licht toegenomen, van 5.10% naar iets boven 6% in 2019.

Kijken we binnen deze groep ook naar leeftijd, dan zien we dat de 65-plussers een groot aandeel hebben met 61.87% in Diest, tav. 62.22% voor Vlaanderen. In vergelijkbare gemeenten zien we lichte verschillen, zo heeft Beringen bijna 67% 65-plussers binnen de groep 'personen met een erkenning DG', terwijl dit in Tienen ca. 58% is.

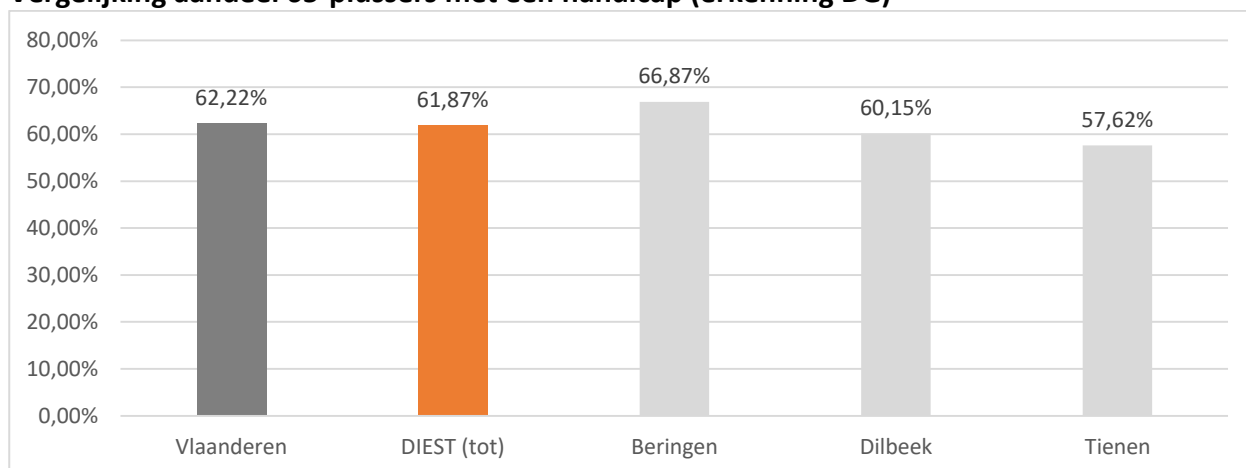
Evolutie van het aandeel personen met een handicap (erkenning DG)

Evolutie van het aandeel 65-plussers binnen totaal personen met een handicap (erkenning DG)

Vergelijking aandeel 65-plussers met een handicap (erkenning DG)

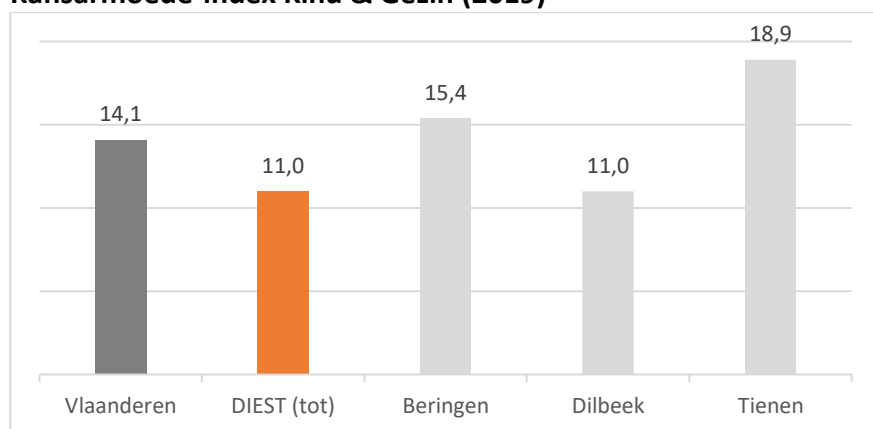
In het laatste jaarverslag van het VAPH³ zijn er in Vlaanderen bijna 47.000 personen met een handicap actieve gebruiker van hulpmiddelen en aanpassingen. Volgens dit rapport is de grootste groep actieve gebruikers van hulpmiddelen en aanpassingen de 60-plussers.

³ VAPH, "Het VAPH blikt terug op het jaar 2019", <https://extranet.vaph.be/jaarverslag/2019/pages/1/index.html>

3. Welvaart en Armoede

Armoede is een complex sociaal gegeven, dat niet eenvoudig weer te geven is in cijfers. Zeker verdere opsplitsingen naar leeftijd of fysieke gezondheid zijn nog moeilijker. We werken daarom hier met een aantal algemene indicaties. Ten eerste is er de Kansarmoede-index⁴ van Kind & Gezin die we kunnen weergeven voor de gemeente Diest.

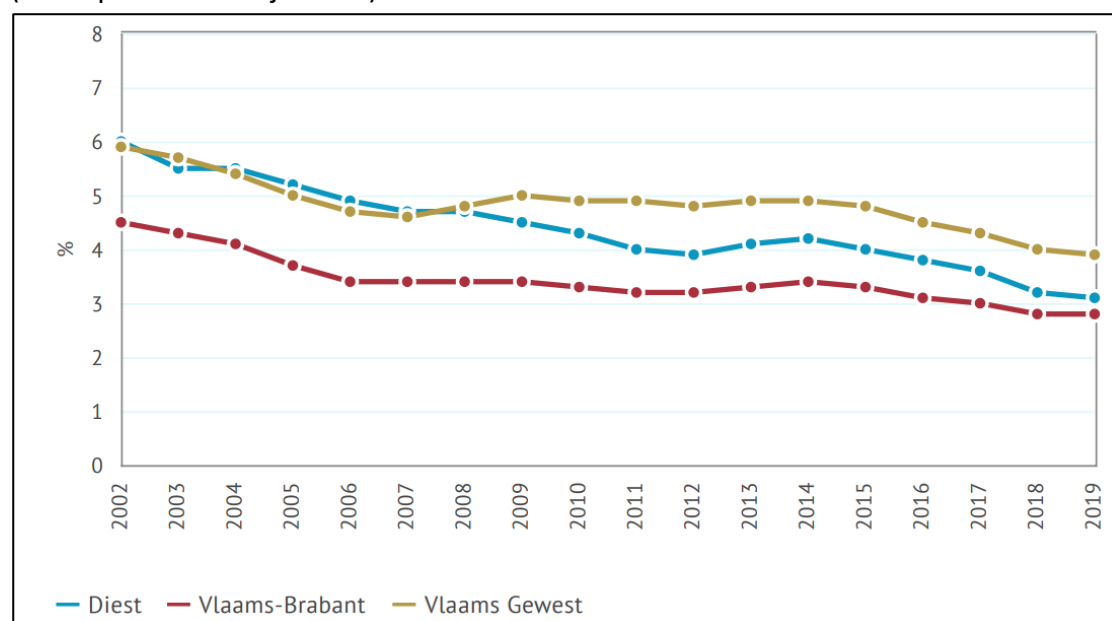
Kansarmoede-index Kind & Gezin (2019)

Daarnaast zijn er nog een aantal bijkomende indicatoren die relevant zijn voor de doelgroep ouderen (IGO)

Evolutie van het aandeel ouderen met een inkomensgarantie (2002-2019)

(bron: provincie.incijfers.be)

⁴ Kind en Gezin maakt een index op basis van verschillende sociaaleconomische dimensies van een gezin met een geboorte.

In de omgevingsanalyse van de Stad Diest spreekt men van de invloed van de relatief rijkere deelgemeente Molenstede op het algemene gemiddelde. Het centrum van Diest kampt daarentegen wel met lage inkomens, een hoge werkloosheidsgraad, veel eenoudergezinnen en alleenwonenden, en een hoger aandeel inwoners van niet-Europese herkomst. Bovendien zou het verschil met de omliggende kernen toenemen.⁵

Belang van 'Alleenwonenden' in armoederisico

In het rapport van provincie.incijfers.be lezen we: "Alleenwonenden kunnen slechts rekenen op één inkomen, terwijl heel wat vaste kosten even hoog blijven, waardoor ook zij een hoger risico hebben om in een armoedesituatie terecht te komen." In Diest zijn er relatief gezien meer alleenwonenden dan gemiddeld in Vlaams-Brabant. Ouderen op zich kunnen niet meer gezien worden als een groep met een verhoogd armoederisico. Mensen boven 80 jaar die alleen wonen, vormen wel op het vlak van zorg een meer kwetsbare groep. In Diest zijn er 545 alleenwonende ouderen, dit is 36,6% van de 80-plussers." Bovendien is er ook een verdere gezinsverdunding voor heel Vlaanderen, dat waarschijnlijk ook in Diest zal plaatsvinden: "In 2027 verwacht Statistiek Vlaanderen in Vlaanderen 74.000 1- en 84.000 2-persoonshuishoudens meer dan in 2017, wat neerkomt op een stijging van respectievelijk 9% en 9%. Het aantal 3-, 4- en 5+persoonshuishoudens zal al naargelang van de gemeente toe- of afnemen."⁶

Alleenwonenden Diest (2019)

	Alleenwonenden	Alleenwonenden (% tov private huishouden)	80+ Alleenwonenden	80+ Alleenwonenden (% tov 80plussers)
Diest	3.235	31,2	545	36,6
Vlaams-Brabant	141.994	30,0	25.771	37,6
Vlaams Gewest	889.642	31,7	156.425	38,4

(bron: rapport provincie.incijfers.be 'rapport Welvaart en Armoede Diest')

Belang van herkomst in armoederisico

Herkomst van mensen is belangrijk in de bepaling van het armoederisico: "Het armoederisico van volwassenen die geboren zijn buiten de EU is vier keer hoger dan dat van volwassenen die in België geboren zijn." (rapport provinciesincijfers.be). De cijfers over herkomst staan hierboven in het beleidsplan.

⁵ Omgevingsanalyse Diest (2018), <https://www.diest.be/beleidsrapporten-stad-diest>

⁶ Omgevingsanalyse Diest (2018)

DOMEINEN

Componenten van een leeftijdsvriendelijke gemeente

1. ZORGZAAM LEVEN

Met het oog op onze vergrijzende samenleving is het belangrijk dat mensen zo lang en comfortabel mogelijk thuis kunnen wonen en dat de leefomgeving optimaal aangepast wordt aan hun behoeften. Het is daarbij belangrijk dat mensen toegang blijven hebben tot een sociaal netwerk, wat ook het risico op sociaal isolement tegengaat. Ouderen zijn vaak erg gehecht aan de buurt waarin zij wonen, vaak wonen ze er al een lange tijd en hebben ze er een sociaal netwerk opgebouwd. Hoe ouder je wordt, hoe meer je bent aangewezen op de directe omgeving: je gaat je meer richten op je buurt of wijk en ook het sociale netwerk verandert. Je brengt meer tijd door in je buurt dan jongere volwassenen, waardoor ook het belang van het contact met je buurt (buren, vrienden, zorgverleners, ...) toeneemt.

Doelstelling

Diest gelooft in de kracht van zorgzame buurten, waardoor ouderen met een ondersteuningsnood zo lang mogelijk in de vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen. We zetten daarom in op toegankelijke informatie rond woningaanpassingen, een veilige woonomgeving, aangepaste mobiliteit, en het ondersteunen van lokale vrijwilligersnetwerken. De vele ontmoetingscentra zetten wij mee in om in elke dorpskern een ankerplaats te bieden voor de ouderen. Bijzondere aandachtspunten in onze werking zijn het tegengaan van vereenzaming, kwetsbaarheid en onveiligheid.

Omgevingsanalyse

Uit de Gemeentemonitor leren we dat Diestenaren in het algemeen veel contact hebben met andere buurtbewoners (58% eens), en dat zij het aangenaam vinden om in hun buurt met de mensen te praten (84% eens). Twee derde (66%) is het ook mee eens dat mensen zorg voor elkaar dragen in Diest.

Een bijzonder aandachtspunt voor Diest is het samenleven met mensen van een andere herkomst. Eén op vijf (22%) vindt dat verschillende culturen niet goed samenleven in Diest (50% vindt van wel). Uit de omgevingsanalyse van de Stad Diest⁷ blijkt dat 38% vindt dat er teveel mensen met een andere cultuur in Diest wonen, al geeft 66% wel aan dat 'mensen uit een andere cultuur sympathiek blijken te zijn wanneer men ze leert kennen'.

⁷ Omgevingsanalyse (2018), <https://www.diest.be/beleidsrapporten-stad-diest>

Geestelijke gezondheid bij ouderen verdient bijzondere aandacht: *‘Tot voor kort werden de geestelijke gezondheidsnoden van ouderen grotendeels genegeerd, en vaak is dit nog het geval, maar er is een groeiend besef dat inspanningen gedaan moeten worden om meer mensen in staat te stellen oud te worden met goede geestelijke gezondheid en welbevinden; hoge levenskwaliteit te behouden en verbeteren; om geestesgezondheidsproblemen te voorkomen; en om toegankelijkheid van hoge kwaliteits-behandeling en -zorg voor diegenen met een psychische stoornis te verhogen.’*⁸

Actieplan

Ontmoetingscentra en buurtorganisaties

1. We gaan via de ontmoetingscentra het aanbod van infodagen in de deelgemeenten verder uitbouwen rond thema's die belangrijk zijn voor senioren. We houden jaarlijks minstens 1 infodag per deelgemeente.
2. Diest organiseert jaarlijks een 'seniorenweek', in samenwerking met de Seniorenraad. De stad voorziet in administratieve ondersteuning.
3. Diest voorziet via de eigen diensten aangepaste voorzieningen voor mindermobiele buurtbewoners:
 - a. boekenbedeling aan huis, via de vrijwilligers van de bibliotheek
 - b. boodschappendienst
 - c. warme maaltijden aan huis
4. We hebben een nauwe samenwerking met het buurtrestaurant Het Beverbeekhuis, dat een ontmoetingsplaats is voor ouderen, personen met een handicap, zorgbehoevenden en kwetsbare mensen.

Geestelijke gezondheid

5. Jaarlijks informeert de ambtenaar toegankelijkheid en senioren de doelgroep over de 10-daagse van de Geestelijke Gezondheid (1 tot 10 oktober).
6. We gaan het aanbod van de mantelzorg-café's verder uitbouwen in de ontmoetingscentra en het LDC. We werken hierbij met vormingssessies en voordrachten rond verschillende thematieken zoals draagkracht en- last, premies en ondersteunende diensten,...
7. We organiseren infomomenten in de ontmoetingscentra over leeftijd gerelateerde gezondheidsthema's, zoals griepvaccin, valpreventie, warme dagen...
8. We zorgen dat de nieuwe brochure van het Expertisecentrum Dementie ter beschikking gesteld kunnen worden aan mantelzorgers en ouderen die hier nood aan hebben. We zorgen voor de aankoop en verdelen deze gratis aan de deelnemers aan de infonamiddagen over dementie in de ontmoetingscentra en het lokaal dienstencentrum.

⁸ Vlaams Instituut Gezond Leven, https://www.gezondleven.be/files/geestelijke-gezondheid/Ouderen_actief_ouder_worden_en_sociale_participatie.pdf

Naar aanleiding van de dag van Dementie op 21 september 2020 zullen alle zorgpartners in Diest dit ook ontvangen. De leden van de Expo Dementie worden aangeschreven over de beschikbaarheid van de brochures. Er zullen na versoepeling van de coronamaatregelen ook exemplaren ter beschikking liggen op gerichte plaatsen waar inwoners van Diest komen o.a. de bibliotheek, sociale dienst, dienst bevolking, onthaal, dienst toerisme, cultuur en jeugddienst.

9. We organiseren jaarlijks een actie rond de troostplekken in Diest (i.s.m. Ferm en andere verenigingen).

Wonen

10. In samenwerking met de seniorenverenigingen informeren wij jaarlijks de doelgroep via een campagne over het woonloket. Bij het woonloket kunnen inwoners terecht voor gratis advies en informatie over o.a. premies en fiscale voordelen, levenslang en aanpasbaar wonen en kwaliteit en veiligheid van woningen, een verwarmingstoelage,

Lokale Dienstencentrum (LDC)

11. We organiseren het LDC als een laagdrempelige ontmoetingsplaats, waar heel uitgebreid aanbod van activiteiten aangeboden wordt. Dit gaat zowel over bewegingsactiviteiten (wandelen, sporten, yoga...) als vormende, recreatieve en creatieve activiteiten. Deze activiteiten zijn een middel om actief in te zetten op sociaal-culturele participatie, om kanalen voor vrijwilligerswerk te creëren en om het sociaal netwerk van de gebruikers te optimaliseren.
12. Via het LDC bieden we mensen een stevig netwerk en verschaffen we hen relevante informatie. Op die manier werken we aan het voorkomen van eenzaamheid.
13. Via het lokaal dienstencentrum kunnen ouderen een zinvolle bijdrage leveren door vrijwilligerswerk op te nemen. De centrumleider coördineert deze vrijwilligerswerking.

Etnisch-culturele diversiteit

14. We zetten in op een betere toeleiding en participatie van senioren met een migratieachtergrond, en nodigen hiervoor minstens 1 keer per jaar de brugfiguren van de etnische culturele gemeenschappen uit bij de Seniorenraad.
15. De Dienst Diversiteit organiseert het 'Taalpunt', 'Taalbad', 'Boekenstoet', 'Zomerbabbel' en 'Kom Binnen', en heeft bijzondere aandacht voor het werven van senioren als vrijwilliger om hieraan bij te dragen.
16. We nodigen 1 keer per jaar de OKAN-klas uit om de werking van het lokaal dienstencentrum te leren kennen en een mogelijkheid te creëren om buddy's te vormen.

2. VERVOER & MOBILITEIT

Mobiliteit is belangrijk voor de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van ouderen, zij hebben recht op veilige mobiliteit zodat ook zij kunnen deelnemen aan het sociale leven en een sociaal netwerk uitbouwen. Mensen moeten vrij zijn om hun activiteiten te doen, ook als ze zich daarvoor moeten verplaatsen. In een toegankelijke gemeente verplaatst iedereen zich vlot en zelfstandig, zowel met eigen vervoer als met het openbaar vervoer. Bovendien is er in het algemeen sprake van een veranderende mobiliteit in Vlaamse steden en gemeenten, zoals ook aangegeven in de omgevingsanalyse van de Stad Diest: 'steden en gemeenten geven steeds meer voorrang aan voetgangers, fietsers en het openbaar vervoer'. Voor ouderen verdient dit bijzonder aandacht.

Doelstelling

Diest zet zich er voor in dat ouderen zich veilig en vlot door de stad kunnen verplaatsen, dit is cruciaal om een actief en zinvol leven te kunnen leiden. Een belangrijke hefboom op het vlak van mobiliteit is het openbaar vervoer. De drempels tot toegankelijk openbaar vervoer kunnen talrijk zijn: niet aangepaste haltes, ontoegankelijke voertuigen, of slecht bereikbare haltes. Ook voor aangepast privaat vervoer moet er ruimte blijven in de stad, denk aan aangepaste parkeerplaatsen voor auto's, ruime fietspaden en brede voetpaden.

Omgevingsanalyse

De inwoners van Diest geven zelf een aantal prioritaire doelstellingen op het vlak van mobiliteit aan⁹: een vlot en veilig verkeer, en de rol van vernieuwende technologieën in de lokale mobiliteit. Verder gaf de bevraging tijdens dit participatietraject aan dat er een aantal wensen leven met betrekken tot het openbaar vervoer: betere bereikbaarheid (zeker vanuit de deelgemeentes), toegankelijkheid van het treinstation (o.a. voor rolstoelen), en het oprichten van een 'buurtbus'.

Ook uit de gemeentemonitor kunnen we leren hoe de Diestenaar kijkt naar mobiliteit in de eigen gemeente: bijna 1 op 3 van de inwoners is niet tevreden over het aanbod van openbaar vervoer in de buurt; 30% vindt het niet veilig om te fietsen in Diest, en 37% vindt ook dat er onvoldoende fietspaden zijn, en 42% vindt dat de fietspaden niet in goede staat zijn. Dat weerspiegelt zich ook in de cijfers voor verplaatsingen over 'korte afstanden': 42% gebruikt hiervoor niet of nauwelijks de fiets. Verder zien we dat 39% vindt dat de voetpaden niet in goede staat zijn, en 22% verplaatst zich niet of nauwelijks te voet voor korte afstanden. Ook zien we dat 41% vindt dat het voor kinderen niet veilig is om zich te verplaatsen in Diest.

Een goede mobiliteit maakt het voor ouderen ook gemakkelijker fysiek actief te blijven. Met ouder worden, worden mensen immers vaak ook fysiek minder actief: 'Ouderen zijn de bevolkingsgroep met het kleinste aandeel mensen dat voldoende beweegt. 37,7% van de 65- tot 74-jarigen in

⁹ Rapport 'Toekomstdag Diest 2030' (2019), <https://www.diest.be/beleidsrapporten-stad-diest>

Vlaanderen doet minstens 30 minuten per dag aan matige of hoge intensieve beweging. Bij de 75-plussers is dit amper 13%.¹⁰ Fysieke activiteit is thans erg belangrijk om de zelfstandigheid van ouderen in stand te houden. Op het vlak van mobiliteit zien we dat het aantal verplaatsingen voor ouderen met de fiets in Vlaanderen gemiddeld 15% is, en dat de elektrische fiets sterk in opmars is.

Er is uiteraard ook nood aan aangepaste mobiliteit voor ouderen. Diest biedt via de eigen diensten 'Minder Mobielen Centrale' (MMC) aangepast vervoer aan voor mensen met specifieke zorgnoden. In 2019 voorzag het MMC 711 ritten voor de 64 leden van dit vrijwilligersvervoer. Het aangepast rolstoelvervoer via VZW Mobiel telde in 2019 74 betalende leden, waarvan 66 rolstoelgebruikers en 7 mindermobiele stappers. In totaal werden 236 ritten uitgevoerd. Bovendien is er vanuit het OCMW Diest ook een artikel 60'er in dienst en worden er dagelijks ritten uitgevoerd voor Home Martine Van Camp waarmee VZW Mobiel sinds februari 2020 een samenwerkingsovereenkomst heeft.

Actieplan

Samenwerkingen en ontwikkelen van expertise

17. Diest roept de diensten van Inter in voor expertiseontwikkeling, monitoring en evaluatie. In eerste instantie doen wij beroep op de 20 gratis uren en 12 gratis adviezen bij bouwaanvragen die vanuit de provincie aangeboden worden. We onderzoeken of het sluiten van een convenant een meerwaarde kan zijn.
18. In functie van de campagne 'Jouw gemeente toegankelijke gemeente?' hebben we het 10 puntenprogramma doorlopen. We hebben hiervoor 10 parkeerplaatsen gescreend. We dienen de aanpassingen van deze parkeerplaatsen verder op te volgen.
19. We voeren een opvolgonderzoek uit van de 'knelpuntenwandeling 2019', in samenwerking met de dienst openbaar domein.
20. Vanaf 2021 of 2022 (afhankelijk hoe de situatie met corona zich ontwikkelt) voeren we om de 2 jaar een knelpuntenwandeling uit in een van de deelgemeenten in samenwerking met de Seniorenraad en de G-Krachtraad. De betrokken diensten bepalen hierbij welke prioriteiten er gelegd kunnen worden binnen de beschikbare budgettaire ruimte, en bekijken of er mogelijke aanpassingen kunnen aansluiten bij reeds geplande ingrepen.
21. We volgen de pijnpunten van de knelpuntenwandeling op in verband met voorbehouden parkeerplaatsen en we bekijken in samenwerking met de dienst openbaar domein hoe deze voldoende onderhouden worden.
22. Er wordt ingezet op actieve samenwerking tussen de gemeentelijke diensten. De diensthoofden openbaar domein en vastgoed en projecten geven op regelmatige basis

¹⁰ Vlaams Instituut Gezond Leven , <https://www.gezondleven.be/files/beweging/Samen-sterk-voor-ouderen-in-beweging.pdf>

informatie door aan de toegankelijkheidsambtenaar. Deze laatste zal de terugkoppeling naar de adviesraden zorgen, o.a. over de stand van zaken rond knelpuntwandering(en), lopende en gerealiseerde projecten.

Aanbod eigen diensten aangepast vervoer

23. We versterken het aanbod van de Minder Mobielen Centrale, door regelmatige promotie te voeren rond werving vrijwillige chauffeurs.

Stimuleren van actieve verplaatsingen bij ouderen

24. Diest ondersteunt ouderen die gebruik willen maken van een elektrische fiets, die ook actieve verplaatsingen over langere afstanden voor ouderen mogelijk maken. Diest zet in op geschikte fietspaden om de deelgemeenten met het centrum te verbinden. Hiervoor doen we in 2022 een fietsknelpuntentocht en signaleren de staat van de fietspaden aan de dienst openbaar domein. Deze screening wordt besproken met de bevoegde diensten, die vervolgens hun prioriteiten bepalen binnen de budgettaire ruimte. We koppelen mogelijke aanpassingen zoveel mogelijk aan reeds geplande ingrepen.
25. We organiseren in 2022 een infomoment over elektrische fietsen in samenwerking met de middenstand.
26. De sportdienst organiseert een lessenreeks om veilig te leren fietsen in samenwerking met de fietshandelaren en de politie.
27. We bevragen de doelgroep rond de actie “rustbanken”. Hierbij willen we de doelgroep en de verenigingen een overzicht laten maken over de rustpunten in hun gemeente. Deze bevraging dient als nulmeting om hier op lange termijn mee aan de slag te gaan. Het diensthoofd openbaar domein bepaald welke prioriteiten er gelegd kunnen worden binnen de beschikbare budgettaire ruimte.

3. COMMUNICATIE & DIENSTVERLENING

Toegankelijkheid is belangrijk in de fysieke wereld, maar zeker zo belangrijk is de toegang tot (digitale) informatie in een maatschappij waarin ook de lokale overheid inzet op heel wat digitale informatie en dienstverlening. Hoewel veel ouderen gebruik maken van digitale tools, is er echter ook een grote groep ouderen die geen gebruik maken van het internet. Daarom is het niet alleen belangrijk dat er werk gemaakt wordt van de digitale geletterdheid van ouderen, maar ook dat de (digitale) diensten zelf zo toegankelijk mogelijk zijn. Voldoende aandacht voor de toegankelijkheid van communicatie zorgt ervoor dat iedereen de publieke voorzieningen kan gebruiken op een zelfstandige, onopvallende en gelijkwaardige manier. Toegankelijk communiceren gaat niet vanzelf: er moet bewust mee worden omgegaan.

Ouderen moeten laagdrempelig, correct en tijdig geïnformeerd kunnen worden. Daarnaast zijn eenduidige, vlot toegankelijke en gebruiksvriendelijke procedures eigen aan een kwaliteitsvolle dienstverlening. Een klantvriendelijke dienstverlening is belangrijk voor elk openbaar bestuur.

Doelstelling

Als we spreken over het meer toegankelijk maken van de dienstverlening dan is communicatie daar een belangrijk onderdeel van. We bekijken hoe we onze dienstverlening zo laagdrempelig, klantvriendelijk en toegankelijk mogelijk kunnen maken, en zorgen voor een geïntegreerde aanpak tussen al onze diensten.

We informeren onze burgers via aangepaste en diverse kanalen, waarbij we werk maken van een gebruiksvriendelijke website en een toegankelijk digitaal loket. De principes van Universal Design leiden ons in het toegankelijk maken van onze (digitale) diensten en communicatie.

Omgevingsanalyse

Uit de gemeentemonitor leren we dat Diestenaren zich enerzijds voldoende geïnformeerd vindt over activiteiten in de gemeente, maar veel minder als het aankomt op de beslissingen van de gemeente: 79% geeft aan voldoende geïnformeerd te zijn over de activiteiten in en door de gemeente, 63% over de initiatieven in en door de gemeente, maar slechts 47% voelde zich voldoende geïnformeerd over de beslissingen in en door de gemeente.

Wat betreft de algemene dienstverlening zijn de Diestenaren gemiddeld genomen tevreden (69%), wat dicht aansluit op het Vlaamse gemiddelde (73%). Specifiek voor de digitale dienstverlening zijn de cijfers van dezelfde orde (66% is tevreden, 7% ontevreden), en ook weer dicht tegen het Vlaamse gemiddelde (65% tevreden, 9% ontevreden). Ook over de loketvoorzieningen is men in het algemeen tevreden (71%; 10% ontevreden).

Specifiek voor ouderen is het werken met digitale informatie nog steeds een uitdaging, zo lezen we in het 'Vlaams Ouderenbeleidsplan 2015-2020' van minister Vandeuren: "Op het vlak van digitale inclusie en digitale geletterdheid zijn er tussen ouderen grote verschillen, zowel op vlak van computer- als van internetgebruik. Enerzijds gebruikte ongeveer de helft van de ouderen tussen 65 en 74 het internet nog nooit. (...) Anderzijds gebruikt bijna driekwart van de ouderen die wel vertrouwd zijn met het internet, dit bijna dagelijks." Het uitbouwen van een digitale dienstverlening houdt dus het risico in dat we een grote groep ouderen uitsluiten.

Actieplan

Website Stad Diest

28. We doen een eerste screening in 2021 door de leden van de beide adviesraden. We doen dit in samenwerking met de dienst communicatie.

Loket en onthaal

29. Fysieke toegankelijkheid verbeteren van de loketten van de openbare diensten. We nemen de screening van de loketten mee op in de knelpuntenwandelingen in de deelgemeenten vanaf 2022. Voor de geplande aanpassingen van de loketten op de dienst bevolking doen we beroep op de expertise van Inter Vlaanderen.

Vorming

30. In samenwerking met de openbare bibliotheek en de verantwoordelijke voor dienstverlening gaan we onderzoeken of er in de ontmoetingscentra vormingen georganiseerd kunnen worden rond digitale ondersteuning en gebruik van digitale tools en dit voor een brede doelgroep voor zowel ouderen, allochtonen, laaggeletterden, ...

Informatie en sensibilisering

31. Een belangrijke bron van gemeentelijke informatie zijn de verschillende fysieke infokanalen: digitale borden, 't Kletske, of de brochure van Tarsenaal. Vanaf 2024 gaan we gefaseerd een screening doen van al de schriftelijke infokanalen van de stad zoals 't Kletske, de brochures van toerisme, ...
32. Via het seniorenboekje 'Tarsenaal' brengen wij de senioren op de hoogte van de brede waaier aan activiteiten in het lokaal dienstencentrum.
33. We maken ook gebruik van alle gemeentelijke infokanalen om belangrijke thema's rond ouderenzorg, mobiliteit of om verschillende diensten of projecten van stad en OCMW in de kijker te zetten. We bekijken hoe we dit kunnen vorm geven.
34. Het lokaal dienstencentrum profileert zich als infopunt voor bewoners met zorg- en welzijnsvragen.

4. MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE

De participatie van iedere burger aan het beleid is een troef voor lokale besturen: participatie vergroot het democratische draagvlak, via participatie brengen burgers unieke inzichten aan, en participatie daagt ook lokale bestuurders uit tot creatieve oplossingen voor soms complexe problemen. Lokale adviesraden zijn een belangrijke schakel in deze maatschappelijke participatie en kunnen bijdragen tot een dynamische interactie tussen bestuur en burger.

Doelstelling

Het ouderenbeleid wordt gevormd vanuit de interactie tussen de adviesraden (Seniorenraad en G-Krachtraad) en het lokale bestuur. Diest zet in op een grote betrokkenheid van deze raden in haar beleid, waarbij ze deze raden actief ondersteunt. Naast deze adviesraden wilt Diest ook op de hoogte blijven van de noden van de ouderen in haar gemeente, en zal daarom een eigen 'behoeftenonderzoek' opzetten.

Omgevingsanalyse

In Diest is minder dan de helft van de inwoners het ermee eens dat het lokale bestuur zich voldoende inspant om bewoners te betrekken bij veranderingen in de gemeente (42%) en dat ze op een goede manier omspringt met de vragen van de inwoners (42%). Over het algemeen zegt ongeveer 1 op 4 (27%) dat ze 'veel' vertrouwen heeft in het gemeentebestuur, 1 op 5 (21%) heeft slechts 'weinig' vertrouwen.

Actieplan

35. Diest zet in 2022 een 'behoeftenonderzoek' op in samenwerking met een externe partner (universiteit of hogeschool). Dit onderzoek brengt de noden in kaart van ouderen in Diest. Idealiter wordt dit onderzoek uitgevoerd voor en door de betrokken doelgroep. We voorzien hiervoor de nodige budgetten.
36. We houden maandelijks een vergadering met het dagelijks bestuur van de Seniorenraad en zitten daarnaast ook samen met de raad van bestuur van de Seniorenraad. De Seniorenraad is een adviesorgaan die de belangen van senioren behartigt bij de stad en het OCMW. Via de Seniorenraad kunnen Diestse senioren het beleid adviseren. De Seniorenraad bestaat uit vertegenwoordigers van de erkende seniorenverenigingen, de vertegenwoordigers van dienstverlenende organisaties voor senioren en de schepen van Seniorenbeleid.
37. Diest ondersteunt de verenigingen in deze raden via eenvoudige en toegankelijke procedures voor erkenning en subsidiëring.

5. CULTUUR, VRIJE TIJD & PARTICIPATIE

Participatie aan cultuur en vrije tijd verdient ook bijzondere aandacht voor ouderen. Deelnemen aan activiteiten of evenementen met familie en vrienden draagt bij tot een actief leven. Daarom is het ook belangrijk dat het lokaal bestuur let op de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de vrijetijdsactiviteiten en evenementen die ze aanbiedt, voor alle burgers.

Doelstelling

Diest is een levendige stad waar er altijd wel iets te doen is. Wij zetten ons maximaal in zodat ouderen kunnen participeren aan het leven in de stad, met haar diverse socio-culturele verenigingsleven en rijke recreatieve aanbod. In Diest kan iedereen zo lang mogelijk vrij deelnemen aan sociale en culturele activiteiten: we zorgen dat activiteiten en evenementen toegankelijk zijn, dat er voldoende betaalbare activiteiten zijn, en dat we een aangepast aanbod voor ouderen voorzien. De diversiteit naar afkomst in Diest beschouwen we als een troef, en het is belangrijk dat ons cultureel aanbod die diversiteit weerspiegelt. Diest ondersteunt lokale verenigingen zodat zij zich eenvoudig kunnen organiseren, en dit in alle deelgemeentes, waarbij de lokale ontmoetingscentra een sleutelrol spelen. Deze centra zijn dan ook toegankelijk voor iedereen.

Omgevingsanalyse

Uit de gemeentemonitor leren we dat de inwoners in Diest over het algemeen tevreden zijn over de recreatie (78% tevreden) en culturele (75% tevreden) voorzieningen. Twee derde van de bevroagden (66%) vindt dat er voldoende activiteiten zijn voor ouderen in Diest. We hebben weinig cijfers over cultuur en vrije tijd specifiek voor ouderen in Diest. Uit onderzoek in andere steden weten we wel dat er een aantal redenen zijn om niet deel te nemen aan culturele activiteiten: gezondheidsproblemen, activiteiten vinden 's avonds plaats, mobiliteit, activiteiten spreken niet aan, zorg voor iemand¹¹. Maar ook het inkomen kan een belangrijke rol spelen in het deelnemen aan activiteiten: mensen met een laag inkomen kunnen minder deelnemen aan activiteiten.

Actieplan

Ontmoetingscentra en lokaal dienstencentrum (LDC)

38. Over vijf jaar (2025) moet het LDC uitwijken naar een nieuwe locatie. Voor deze nieuwe locatie engageert Diest zich voor een erkenning van het LDC bij Agentschap Zorg & Gezondheid.

¹¹ Verté D., De Witte N. e.a. (2011), Resultaten van het ouderenbehoeftenonderzoek ter ondersteuning van het lokaal ouderenbeleid, Gent 2011, VUBPRESS

- 39. Er wordt in het lokaal dienstencentrum en de ontmoetingscentra zoveel mogelijk gecombineerd met dag- en avondactiviteiten, in functie van de verschillende doelgroepen (bv. jong en oud).
- 40. Het lokaal dienstencentrum zet extra in op het laagdrempeliger werken naar senioren met een migratieachtergrond.

Samenwerking met diensten rond specifieke projecten

- 41. We verkennen, in samenwerking met de betrokken diensten en Inter, de mogelijkheden om de deelnamekansen aan vrije tijd en culturele activiteiten voor ouderen te verhogen. We ondersteunen daar waar nodig nieuwe initiatieven van de diensten.
- 42. We blijven de kracht van sport inzetten voor meer inclusie in de samenleving, en blijven investeren in 'ontmoet de beweging' en de 'sporteldagen' in samenwerking met de sportdienst. We ondersteunen daar waar nodig nieuwe initiatieven van de sportdienst.